

BERBETA BERUA

Alberto Telleria



BERBETA BERUA



Egilea: Alberto Telleria

Laguntzaileak: Juan Martin Elexpuru eta M. Nekane San Miguel

Argitaratzailea: Badihardugu Euskera Alkartia

Badihardugu posta zarrendia: badihardugu@yahoogroups.com
143 posta-kutxa · 20600 Eibar

Diseinua eta maketazioa: Edurne Arenaza

Marrazkiak: Roberto Landa "Mundina"

Inprimategia: Gertu, Oñati

L. G. : SS-0250/03

I. S. B. N.: 84-607-6843-0

6 Despektiboak	12
6 Haserrearen adierazleak	23
6 Ezaugarri fisikoak	27
6 Jana eta edana, taberna girokoak	31
6 Amodioa eta sexua	35
6 Bestelakoak	31
6 Gaztelania euskara	39



Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta
Udal hauen dirulaguntzarekin argitaratutako liburua:



GIPUZKOAKO
FORU ALDUNDIA



ANTZUOLA
UDALA



ARAMAKIKO
UDALA



ARETXANEA ITAKO
UDALA



ARRASALIKO
UDALA



ELGOIBARKO
UDALA



ERMUA
UDALA



GETAKO
UDALA



IBARRA
UDALA



MUNGIA
UDALA



ESKORIATZA
UDALA



GALDAMES
UDALA



LARRABETZU
UDALA



MENDAROKO
UDALA



MUTRIKUKI
UDALA



ONDARROA
UDALA



SORALUZE
UDALA



Idisko ederra haiz: atze zabala, luzia eta mardua; hire esparruak Salbador buruan,
Aporte eta Zalbide aldian jauazen, baiña aspaldi geratu jatazan txiki.
Munduko gizona izan. Kafe batekin zorra pagauta;
baiña badakik, sorrari olixua!

Txiki haundixa haiz; gauzak urriñetik ikusten dittuk Gasteizko hire egittik.
Berotuko hintzan, bai, ernegau arte sarrera ziztrin honen zain:
eguna ipiñi eta ezebez, hurrenguan bez; telefonua zer danik bez.
Nere aittajunak esaten juan lehenengo egin eta gero egon egin bihar dala,
baiña nik aldrebes ikasi. Zurixa izatian kontuak. Hala ta be, eskerrrik asko.

Zuen begixak miruenak baiño zorrotzaguak dittunk.
Eskerrak zuei akats gutxikin edo barik plazaratuko da liburuxka hau.
Eskerrik beruenak **BADJHARDUGU** kidioi:
Leire, Maripi, Koldo, "Trunboi", Pello, Nerea, Iban, Juan Martin, Nekane eta Itziar.

San Josietan hasi giñan batzen San Juanen, Esperantza inguruan,
San Miguel, Elexpuru eta hirurok. Ixa urtebetera esperantzia egibihurtu da,
eta hainbeste santu eta elizekin, izenez behintzat, bedinkaziño osuakin.
Kukua entzun aurretik mahai baten aurrian juntau biharko giñake.



SARRERA

Aspaldiko kontua da inguruko herrietakoek esakera honekin eibartarrei adarra jotzen zietela, erdi euskara erdi gaztelera egiten omen zutelako: “*Eibartarrena, hau da hau tienpua trigua maduratzeko*”. Ez dut uste nik Eibarren garia eraiten zen sasoian horrela hitz egingo zenik; hala ere, adarra jotzeko edozein aitzakia da ona. Baino, gaur egun nor ausartu adarra jotzen eibartarrei, takian potian entzuten diren horrelako esaldiak entzuten direnean: “*Jode Mikel, egindako kañua el no va más izan da*”; “*Holako entradillak egin ezkero, ez dozu asko ligauko*”; “*Superguaia da hau, tio*”; “*Zu zara plastia. Venga, no me comes la oreja!*”; “*Ba zubi zatixa jausi eta kolumnia mobidu egin zan, eta gu hemen gaoz, zelan esango neuke..., aislados del mundo esaten dana*”

Gaitzerdi, esango luke norbaitek duela hiru edo lau hamarkada ez bezala, gutxienez orain euskara edozein kale bazterretan entzuten da. Eta hori da gazteenek erabiltzen duten seinale. Bada, ordea, zerbait ondo ez dabilena: gauza gara molekula bat zer den euskaraz adierazteko; kantitatean ere irabazi egin dugu, euskara hiritartu den neurriean esparru berriak lortu ditugu, eta, gainera, gero eta gazte euskaldun gehiago dago. Hala ere, ez gara gauza gure lagunarekin zirriak egiten ari garenean euskaraz gauza goxoa esateko; kotxean gidatzen joan eta haserretuz gero, haserre hori euskaraz adierazteko edo lagunekin hitz egiten gabiltzanean zenbait gauza euskaraz erabiltzeko, *gilipollas, montar un pollo, tío bueno, maciza, estar al loro...*, esate baterako.

Jakin dakigu, euskara gaurkotua eta modernizatua daukagula. Euskara batuak hartutako trenak, momentuz behintzat, ez du joan etorriko txartelik, geltokiz geltoki aurrera egitekoa baizik. Edozein modutan ere, euskara moderno horrek sarritan ez digu balio lagun artean edo kalean erabiltzeko. Eta hori da faltan sumatzen duguna; hain zuen ere, hizkera bat falta zaigu elkarri adarra joteko; taberna baten garagardo batzuk hartzen gaudeanean baliagarria izango zaiguna; haserretutakoan edo pozik gaudenean adierazkorra dena...

Euskararen adierazkortasuna, gure kasuan behintzat, gaztelaniatik dator, ez gare-lako gauza hizkuntzak behar duen gatza eta berakatza euskaraz sortzeko. Askok eta askok gaitasun horri sena deitzen diote, eta badirudi ihartu samarra daukagula, batez ere, herri haundi eta industrializatuetan edo-eta euskararen transmisioak eten bat izan duen tokietan. Ez da, ez, euskararen arazoa, euskara erabiltzen dugunona baizik. Askotan erremintak eta euskararen oinarri sendoa falta zaigu horrelako hizkerak sortzeko.

BADIHARDUGU alkarteak aurreraxeago esandakoarekin jabetu eta gaiak daukan garratzia ikusita, taldetxo bat antolatu zuen aipatutakoaren inguruan hausnarketa egin eta materiala sortzeko asmotan. Eskuartean daukazun *Berbetta Berua* izeneko liburuxka da lehenengo emaitza, eta ez pentsa hori kezkaori — kale hizkera, lagun arteko hizkera, gazte hizkera edo dena delakoa— Deba Ibarrekoa denik bakarrik, Euskal Herriko leku askotan sortzen dabiltzalako horrelako liburuxkak edo materialak: *Manxut, Frexkue, Zegamako Despektiboak, Irainka, Berbeteari Gatza eta Piperra, etab.*

Tradiziotik, gehienbat ahozko tradiziotik, abiatu ginen liburua egiterakoan, Deba Ibarrean eta osterantzean argiaratutako liburuak ere hustu genituen — *Antzuolako Hizkera, Bergara aldeko Lexikua, Zirikidak, Lexikoia, Eibarko Euskeraren Esakerak, Hiztegi Erotikoa, Euskal Lokuzioak...* — Hala ere, oso garbi genuen ez dakit nongo aiton-a-monari behin edo behin entzundako hitzak edo esakerek ez dutela tokirik liburuxka honetan.

Tradiziotik ekiteak arriskua dakar gure inguruan tradizioa baserri girokoa dela-ko, eta gaurko gizartea hiritarra; orduan, arriskua da gaur egungo errealityerako baserri girotik sortutako berbeta beroa erabiltzea. Tradizioa berbeta bero berri horren abiapuntu behar luke izan, kontuan izanda gazteek zaitasunak dituztela berbeta bero berri bat sortzeko. Hori ere etorriko da, eta asmatutako egoera berrietara egokituko da. Ordura arte, tradiziotik balio duena erabili eta ez duena hor geratuko da jasota, gustukua duenaren jakinmina asetzeko.

Gainera, gizarte modernoan *artaburuak, euli kapauak eta zurixak* egon badaude; *zirriak* egin egiten ditugu; *astarraldixak* ere pasatzen ditugu, eta ez txikiak; *atxurrak* harrapau eta gero, *aho bizarrak* haundiak izaten dira eta horrelako egoeretan *abarketia* duen norbait jasatea ezinezkoa izaten da.

Beraz, asmatu oso gutxi asmatu dugu, gainera, uste dut asmatu bakoitzak berea asmatu behar duela, norberaren inguruan sortzen diren egoera berriei aurre egiteko, eta erabileraren erabileraz asmatutako hitza indartu. Erabilera izango da asmatutako hitzaren baliogarritasuna neurituko duena, adierazkorra bada aurrera egingo du; ez bada, jai dauka.

Gehien asmatu dugun ataletan, eta bertan lehen esan bezala gutxi, *Amodioa eta sexua eta Jana eta edana, taberna girokoak* izan dira. Lehenengoan, badirudi euskaran ere, inguru hizkuntzetan bezala, emakumea eta emakumearen gaineko sexua tabua izan dela. Emakumea sekula ez da masturbatu eta Euskal Herrian sekula ez da egon gay edo lesbianarik. Bigarrenean, saiatu gara zerbait asmatzen *pava, raya edo placa* esateko. Dena den, oraindik asmatu beharko da *polen, farlopa, jako* edo horrelakoak euskaraz esateko eta ez gazteleratik hartzeko. Ez da erronka txikia, ez horixe!

Saiatu gara *Berbeta Berua* liburuxkan emakumeendako eta gizonezkoendako diren sarrerak bereizten —(e), (g)—; adibideak euskalki ez-jasoan ematen, eta gainera tokan eta nokan. Ez da, ez, oraingo errealitatea, toka eta noka galtzeko bidean daudelako gure kaleetan, baina kale hizkerak izan duen ezaugarrietako nabarmenena tratamendu hori izanda, eta hor ere tradizioari jarraitu diogu. Erromantiko hutsak garela dioenik izango da, hala ere, ez genuen gure burua lasai izango horrelako ahaleginik egin gabe.

Ez dugu formula magikorik hau konpontzeko, baina bidea ekinez egiten da eta liburuxka hau biderako bizigarri txiki bat besterik ez da.

Aprobetxatu baliagarria zaizuna.



BARANDA
EDERRA EGINDDA JAOK
AURREKO HORI.

BAITTA!
EULI KAPAU
HUTSA
DON-ETA.

despektiboak

despektiboak

● **aberaskillua, -ia:** aberatsari deitzeko forma despektiboa. Aberatsa danari jaixokeratik igarri egiten jakok, beste asko aberaskilluak dittuk. **Ricachuelo, -a.**

● **adarjoteilla; adarra joteko makiñia:** adar joten sarritan ibiltzen dena. *Gure Iker adarjoteille fiña, bai horixe!* **Vacilón, -a.**



● **adurtixa; koipetsua:** gozoa nahi izan eta higuingarria besterik ez dena. Hori mutillori idisko ederra bai, baiña adurti galanta be bai; joan dedilla Otxandixora pikutara! **Baboso, -a; jaboso, -a.**

● **afanosua, -ia:** itxurakerietan ibili eta astuna egiten dena. Mutiko afanosua da, gero, gure semia, belarrondoko baten premiñan ete daguen be. **Fastidioso, -a; molesto, -a.**

● **aguretu (g); txotxatu:** fisikoki edo pentsakeraz pertsona zaharkitu. Zer mutillak, golpian aguretu gaittuk ala? Ekiozue biharrari bihar dan letxe, bestela bixarko baba kanpaiak be bertan joko joskuek-eta. **Envejecer antes de tiempo.**

● **ahoberua; ahozabala:** haundiak botatzen dituena, ia-ia sinestezinak. Hori don ahozabala hori, Mendarotik Gatzagara 100 km dagozela; beruanak kendu! **Bocazas; exagerado, -a.**

● **ahofíña:** beti onetik eta gozo jaten duena. Ez jok ahofíñorrek urdei asko jango, bada be urdeiazpikua eta iberikua, badezpada. **Sibarita.**

● **ahogaiztua; ahozatarra:** zakar berba egiten duena. Hasarretzen danian ahogaiztokua dok, kontu horrekin! **Malhablado, -a.**

despektiboak

• **aldebikua:** borondate ona edo gogo onaren itxurakeriak egiten dituena alderantziz izanda. Argi horrekin, *aldebikua don-eta*. Zer komeni jakon haxe egin; batzutan alde batera, bestietan, bestera. **Falso, -a; hipócrita.**

• **amazulua:** amaren gonapetik ateratzen ez dena. *Ume umetatik amazuloa izan dok eta oin edozer egiteko laguna bihar.* **Mimado, -a; enfaldado, -a; enmadrado, -a.**

• **ardurabakua:** izakeragatik edo beste arrazoi batengatik norbere jardueran ardurarik hartzen ez duena. *Ardurabako galanta hori!* Urtebetian ez jotsen jaramonik egin alkarteko kontuei. **Descuidado, -a; irresponsible.**

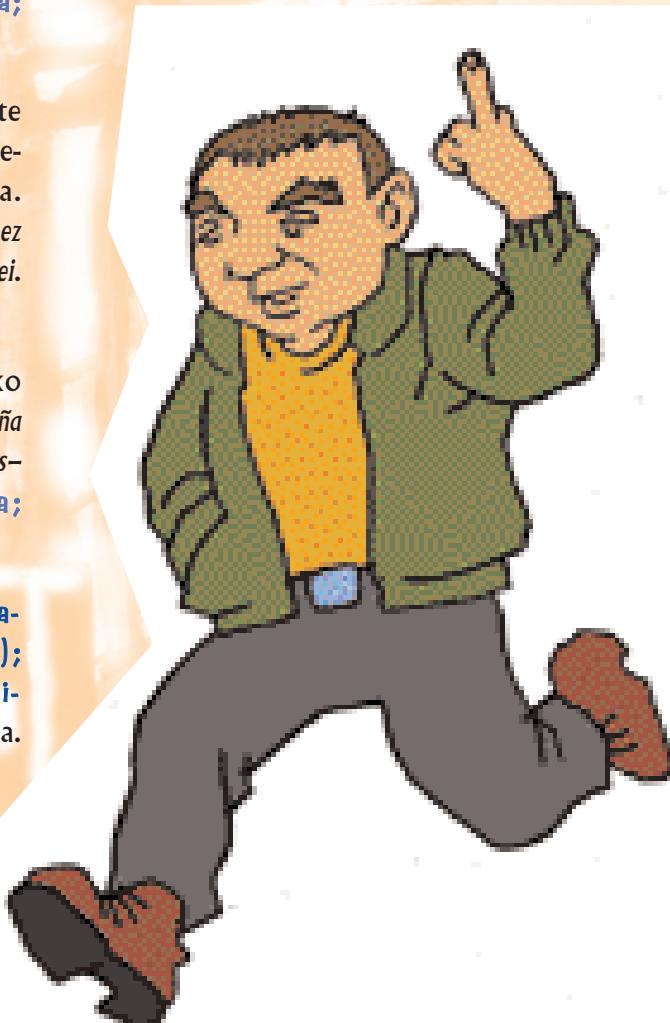
• **arraíña; ganaua:** gaitokeriarako joera duen pertsona. *Edarra arraíña egindda jaok; beria berandako eta bestiena erdibana.* **Zorro; bicho, -a; canalla.**

• **artaburua (g); artamalutia (g); astakertena (g); astapistolia (g); kaikua; mozolua, -ia; tontolapikua; txorimalua:** pertsona ergela. *Horri ezer esatia alperrikua don, artaburu galanta don-eta.* **Torpe; tonto, -a; necio, -a.**

• **artoberua (g); babaloria (e); koittadua, -ia:** maleziarik gabekoa eta lasaia. *Hi haiz izateko babaloria!* *Zelan esan*

dotsan hori Mikeli? Ikusiko don bueltia. Lerro, -a; ingenuo, -a.

• **astokillua (g); astopotrua (g); takarrá; saskarra:** bere jardueran burua gutxi eta, gehienetan, indarra erabiltzen duen pertsona. *Eskolan astokillua zuan eta urtiekin ez dok bape aldatu.* **Bruto, -a; bestia; animal.**



despektiboak

• **autubatzailia:** besteen kontuak jakin nahi haundia dituena. Kontuz *horrekin*, autubatzaille hutsa dok-eta. **Pipona; cotilla.**

• **barandia; narru sendua:** pertsona bihurri eta lotsa gutxikoa. Bere etxian halako barandia badok, kalian zer izango ete dok. **Jeta; descarado, -a.**

• **bargaztia (e); bargaztonia (e):** itxura baldar eta lotsa gutxiko emakumea. *Bargaztia gauzia; zelakuak esan dendako kajeriari!* **Fresca; descarada.**



• **basaganaua; hezibakua:** inongo errespeturik ez diena ez pertsonei, ez gauzei. Pagoko eskolan ibilliko zuan, baiña alperrik. Lasturko zezenak baiño basaganau haundixagua dok! **Asilvestrado; -a; animal; salvaje.**

• **baztar nahastailia:** saltsa guztietan parte hartzeko zaletasuna duena, baina nahi eta ezinean ibiltzen dena. *Baztar nahastaille hutsa don; oin bedarra egin jon Gaztetxerako bafliak erostiak!* **Gozua jaon jentia! Liante; salsero, -a.**

• **belendriña:** umiendako erabiltzen den hitza, okerra edo sorgina esateko. Zertan habil hor balendriñori; harrapatzten bahaut ikusiko don! **Chinche; travieso, -a.**

• **belunabua; euli kapaua; odolbakua:** gatz gutxiko pertsona. Ez haizela konturatu zer egin daben, hi haiz izateko belunabua! **Sangre de nabo; parado, -a.**

• **berbalapikua; kardantxillua:** hitz jario haundia duena. Ezin Jonat berbalapiko horren onduan egon, kriston abarketia jakan-eta. **Loro; cotorra.**

• **bizitzuria; friztxia; azerixa:** pertsona bizia, geldirik egoten ez dena. Horrendako ez jaok lotuko daben sokaik. Hori dok bizitzuria! **Vivarracho, -a.**

● **burugogorra; kasketosua, -ia; tematixa:** bereari eusten diona nahiz eta arrazoirik ez eduki. *Jaionek Intxortako puntia Bizkaixa dala, eta aldemeneko danak ezetz. Gero Zaragozakuak direla burugogorrak!* **Cabezón, -a; terco, -a.**

● **diabrua:** pertsona okerra. *Diabrua bera baiño okerragua don hori mutikuori.* **Bala; elemento; bicharraco, -a.**

● **doillorra:** pertsona zital eta harroa. *Doillorra haiz hi, doillorra; eskolan burrukan hi baiño gutxiago direnekin bakarrik sartzen haiz, billau egixak heure taillakuak.* **Un puta; ruin; mezquino, -a.**

● **dontsua, -ia:** pozik bizi den pertsona. *Dontsua izateko gure arrebia moduan bizi bihar dok: egun osua igetargixari begira.* **Feliciano, -a; panchorro, -a.**

● **drogosua, -ia:** zalaparta guztieta ibili eta zalapartak asmatzen dituena. *Drogosuak Arrasatekuak; beti jaleo danen erdi-erdixan harrapatzen jittune.* **Bullas; follenero, -a.**

● **duangua; jan txakurra:** inoiz ordaintzen ez duena. *Habilidadia euki bihar dok, txikiteuan zapatuero egin eta sekula ez ordaindu.* *Eskerrak kuadrillan duango bakarra daguan!* **Chupóptero, -a; buitre; gorrón, -a.**



● **erlamíñua; mandaelixia:** pertsona astuna. *Hori erlamíñuori aldemienian eukitta kaja bat aspirina gutxi dok.* **Plasta; caparra; coñazo; plomo; palizas.**

● **erria; ipurterria; erretxina:** oso erraz haserretzen dena. *Ezin leixo larregi zirikatu, erriagua dok zera baiño.* **Gruñón; cascarrabias; irritable.**

● **fandangia (e); flamenkia (e); freskatxonia (e):** parranda asko gustatzen zaion emakumea. *Fandanga ederra izan zonan gaztetan, eta oin be, lehengo lepotik burua.* *Ondo egitten jon, egindakua egindda!* **Pingo; pendón; golfanta.**

despektiboak

• **farola; haundigurakua; haundiuste-kua:** bera dena baino gehiago era-kusten duena diru kontuan, kirolean.... Bergara aldian ez jaok kalian argi biharrik han dagozen farol pilliakin. **Chulapo, -a; ostentoso, -a.**



• **gangaillua; kankaillua:** pertsona haundi eta baldarra ibilkeraz. *Horrek gangailluorrek dakan itxuriakin gutxienez saskibaloiko jokalarixa izango don.* **Desgarbado, -a; torpón, -a.**

• **gibelaundixa; potroaundixa (g); zarrapela:** ardura gutxiko pertsona. *Gibelaundixa haiz gero, afari-rako arrutzak ekartzeko heu geratu eta ez ekarri.* **Huevón; cojonazos.**

• **gizurterua, -ia; gizurtixa:** gezurra barra-barra erabiltzen duena. *Gizurtero patatero, ogi txiki panadero.* **Trolero; bolero; mentiroso.**

• **gogaikarrixka; higuengarrixka; arrabixagarrixka; amorragarrixka; potrozorrixa:** amorroa sortu edo merezi duena. *Burutik gora egindda najaok hirekin, gogaikarrixori!* **Mosca cojonera; ladilla; plasta; pessado, -a; asqueroso, -a; pelma.**

• **gosia:** dirua edo bestelako gauzak edukitzeko grina haundia duen pertsona. *Biharrian nerekin diharduena gosia don; ama be saldu egingo leuke dakana baiño gehixau lortzeko.* **Pestetas; codicioso, -a; egoísta.**

• **haixia; haizetsua; aldixa:** temperamentuz edo aldartez erraz aldatzen duena. *Gure maixua baiño hai-xagoik! Horri ez jaok antzik emoteik.* **Veleta.**

● **halamoduzkua; badezpazdakua; zelabaittekua:** kalitate txarrekoan, pertsona edo tresna. —*Hori kanpi-nori halamoduzkua don.* — *Orduan jibia modukua. Dudosoa, -a; deficiente.*

● **harrokilla; harroskua; harrua; jai-kixa:** bere ustetan besteak baino gehiago dena. *Harrokillo galanta hori, eta txakurran putza be ez jon balio. Chuloputa; pedante; vanidoso, -a; presumido, -a.*

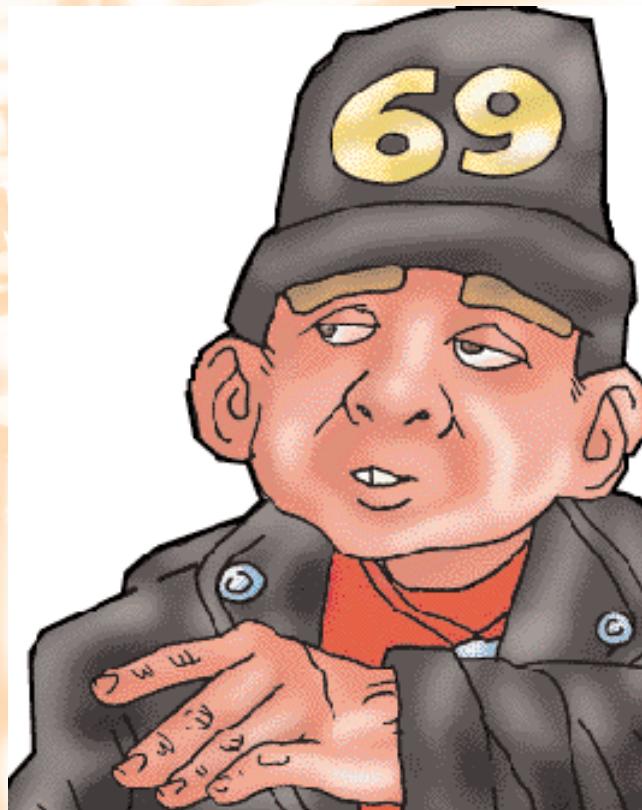
● **ipurgarbitzaillia; papeljalia:** gauzak gehiegi laudatzen dituen pertsona eta, gainera, bere onerako. *Egunen baten nagusian frakei pegauta geratu bihar haiz, ipurgarbitzaillio! Lameculos; pelotillero, -a.*

● **ipurlokia; kakapirrixa:** leku batean geldirik egon ezin dena. *Egon hadi geldik, ipurlokioi. Culo de mal asiento; culo inquieto, -a.*

● **itxurabakua; baldarra:** itxura txarra duena. *Hori zan mutil edarrakin zihero itxurabakotuta jaok. Baldragas.*

● **jareiña; fardela; narrasa; arlotia:** norberaren itxurari edo eginbeharrrei erraz uzten diona. *Hain jareiña izetia! Danari laga jotsak; begiratik ze ule griña eta erropa jira darabilen. Desgarbado, -a; dejado, -a.*

● **kakamutikua; kakaneskatillia; kakaumia:** oraindi ume dena,



nerabe izatera iristen ez dena. *Zelan edango jok horrek kalimotxua, kakamutikua dok barren? Crío, -a; niñato, -a.*

● **kakanarrua, -ia; nanua, -ia; txatxarría:** garaieraz txikia dena. *Hi, mutikua, zer egitten dok tabernan, ondiok barrara be ez haiz allegatzen-eta? Kanspora kakanarruori! Cacanajo, -a.*

● **kakatixa; kakaiñerua:** beldur haundia duen pertsona. *Zezenan aurrian hire kantzontzilluak ikustekuak izango dittuk,*

despektiboak

kakatixori! **Acojonado, -a; miedica.**

• **kale txakurra:** bizi osoa kalean ematen duena. Hamalau urte bete orduko kale txakur galanta zuan hori. **Golfo, -a.**

• **kanpolarrosia:** etxetik kanpora portaera zintzo eta atsegina duena; etxeán, aldiz, erabat aurkakoa. Ka-

lian gizon atsegiña zuan, baiña etxian bizimodu ona ez jotsak emon andriari. Kanpolarrosia izan, besteik ez jaok hamen! **Pura fachada.**

• **kokolua, -ia; leluia, -ia; mokolua, -ia:** adimen gutxi duen pertsona. Kokolua izatia hori dok! Emongo nixkio pare bat belarrondoko espabilatzeko. **Bobo, -a; zafio, -a.**

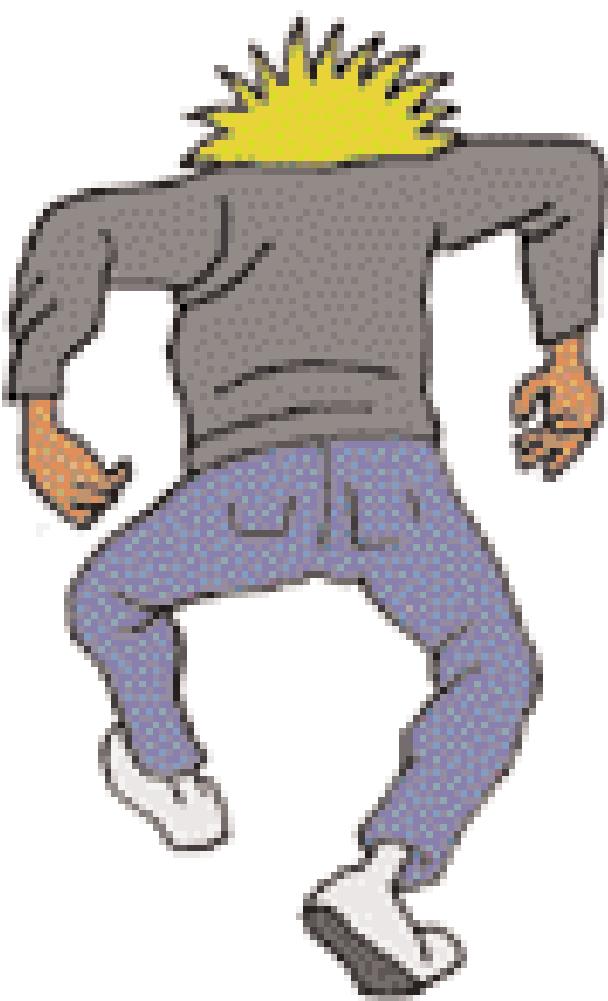
• **letxarrerua, -ia:** 1- ganora gutxirekin jaten duen umea, desorduetan eta, gehienbat, gozokiak. Zer zabizie hor armarixuan, letxarreruok? Gero bazkal-tzen zer jan bihar dozue? **Goloso, -a.** 2- Lapur txikia. Ez dok hori, ez, bankuetxe batera lapurretara juango; beti ibilliko dok fruta, kolonia eta holakuak ohosten. Letxarrerua dok-eta! **Man-gui; chorizo; ladronzuelo, -a.**

• **lotsabakua:** lotsarik ez duena. Hori don izateko lotsabakua, amari be barre egitten jotsan horrek. **Jeta; sinver-güenza.**

• **lupua; malapartaua:** azpijokoan dabi-lena. Argi horrekin, lupu bat besteik ez dok-eta. **Falso, -a; desgraciado, -a.**

• **maiñosua, -ia; negartixa; mikua, -ia:** negar haundiak egiten dituen umea. Hi umetan maiñoso bat hintzan, batez be gabaz. **Llorón, -a; llorica.**

• **marimaistria (e); marisarjentua (e):** agintzea gustatzen zaion nes-



katoa. Hori dok izateko marimaistria; danak hartzen jittuk mendian. **Mandona.**

● **marimatrakia (e); matrakia (e); martxanteria (e):** geldirik egoten ez den neskatoa. *Eskolan formalagua izango haiz hi, marimatrakiori! Revoltosa.*

● **melengia:** gozoaren gozoz, gogaikarria dena. Hori don izateko melengia! Dan gozuakin eulixak be gogaittuko littuke. **Empalagoso, -a.**

● **mizkiña:** oso gutxi jaten duen pertsona, eta ez edozer. *Umetan mizkiña zuan jaten, baiña kankaillu ederra egin dok.* **Inapetente; mico, -a.**

● **molidakatxa; aldreibesa:** edozein jarduera ikasten zaitasunak dituena edo jarduera hori zuen eta behar den moduan egiten ez duena. *Universidadian ibillittakua izango dok, baiña holako molidakatxik ezin leikek topau hasi Bilbon eta Donostiarra bittarian.* **Torpe; desmañado, -a.**

● **mostrongonia (e):** kopeta iluna izaten duena. Hori don mostrongonia, ikustiak be bilddurra emoten jon. **Tosea; seria.**

● **pikuterua, -ia:** salataria, umeen hizketan. *Hi pikutero bat haiz; heu juan haiz irakasliagana kristala zeiñek apurtu daben esaten.* **Chivato, -a.**

● **santuartua:** zerbaitetan aurrera egitea lortzen duena beste baten laguntzari esker. *Bedeinkaziño guztiekin sartu zuan biharrian alkatiaren santuartu hori.* **Enchufado, -a.**

● **sasiletraua:** bere ustetan jakintsua dena eta jakintsu itxura egin nahi duena. Horrek sasiletrauorrek abadiak baiño berba haundixauak erabiltzen jittuk. *Artaburua galanta, bai!* **Sabi-hondo; pedante; listillo.**

● **sikua; irkiña:** dirua poltsikotik ateratzea kostatzen zaiona. Hori don izateko sikua, dirua nahikua eta basuraik basura ibiltzen don jateko billa! **Agrado, -a; tacayo, -a.**

● **sorgiña (e):** izakera bihurri edo gaiztoko emakumea. *Sorgiñori, ez don hik zerua irabaziko daukan jokabidiakin!* **Bruja.**

● **txaplatia (e):** hitz jario haundia duen neskatoa. *Isilduko haiz, txaplatori; inguru dana aspertu bihar don-eta.* **Charlatana.**

● **txatxalia (e); txotxolua (g); txolíña:** pertsona berritsu eta kaskarrina. *Isilik egon hadi txatxaliori!* **Alocado, -a; casquivano, -a.**

● **txepela; memelua, -ia; ganorabakua:** bizitasunik ez duen pertsona. Horrek ez gatzik eta ez berakatzik, txepel hutsa don. **Insustancial.**

despektiboak

• **txoriburua; kaskariña; kaskajua, -ia; buruariña:** ganora gutxiz eta arinkeriaz jokatzen duena. *Txoriburu galanta haiz hi!* Autua zabalik laga eta giltzak alddian direla juan zinera. **Ligero, -a de cascос; descuidado, -a.**

• **zazpikixa:** haserretzeko edo kezkatzekeko gauza gutxi behar izaten

duena. *Zazpiki samarra zuan gaztetan, gerora lasaittu dok hori. Badakik, urtiak ez dittuk alperrik pasatzen!* **Cascarra-bias.**

• **zurixa; blanco española:** pertsona alferra. *Hori dok zurixa izan!* Laneko erremintia ikusi orduko gaixotu egitten dok. **Vago, -a; vagoneta.**



BATA DALA BESTIA DALA,
ATSALDE OSUAN ERNEGAU
ERAITTEN HABIL! JUAN HADI
HAIXIA HARTZERA EZ BADOK ZOPA
SALDA EDERRA HARTU GURA!

LASAI NESKA,
LASTER JOANGO NON.
EZ JAKANAT
DEMANDAN EGITTEKO
GOGORIK.

haserrearen
adierazleak

haserrearen adierazleak

• **Anboto txapelakin egon; betoskua euki:** haserre aurpegia eduki. Argi ibilli hadi tabernarixakin eskatzeko orduan, Anboto txapelakin jaok-eta. **Tener careto de cabreado, -a;** tener careto de mosqueado, -a.

• **belarrezkiñakua emon; belarrondokua emon; matrailleku emon:** eskua zabal-zabalik dela



masailean ematen den zaplada. *Mutikuak, formal ez bazabizie, belarrezkiñako bana emongo dotsuet. Dar una leche; dar una galleta; dar un cachete.*

• **demandan egin; sesiñuan ibilli:** eztabaidan jardun. *Etxera berandu aillegau eta, gaiñera, demandan egin naijan aittakin. Estar de bronca; armar follón.*

• **ernegau eragin:** lasai dagoena urduri eta haserre jarri. *Umiak, kalera! Ernegau erain besterik ez dozue egittenteta. Inflar los huevos; poner hasta las pelotas; poner hasta el moño; cabrear.*

• **erretxinduta egon; pipartuta egon:** jenio bizian egon. *Tabernan etxera juan ezinga geratu giñuazen, eta juan ez banitzuan hobe; etxian zaharra erretxinduta jauan-eta. Estar de mala leche.*

• **gozua egon:** zeharo haserretuta egon. *Gauzia bero-bero jaok, hor ez jaok ba-regurarik; badakik, gauzak aldrebess urten ezkero, gozua jartzen dok enkar-gaua. Estar rebotado, -a; estar borde y mosqueado, -a.*

• **ipur txuntxurrian ostikadia jo:** bizkar hezurra amaitzen den lekuan jo. *Ha zelako saltua emon eban ipur txuntxurrian ostikuakin jo nebanian!*

Darle una patada en la punta de la canaleta.

⦿ **kristonak entzun; beriak eta bi entzun:** norberaren kontra haserre esandakoak entzun. Kristonak entzun jittunan Mikelek Gaztetxeko bazarrian; izan be, ahozabal bat doneta. *Oír las de Dios.*

⦿ **kristonak esan; beriak eta bi esan:** norbaiten kontra haserretutakoan haundiak esan. *Beriak eta bi esan juan Alkatian kontra. Montar la broncea; montar un pollo; decir las de Dios.*

⦿ **muturraldia euki:** haserre egon. *Gaur gurian muturrak egongo dittun bazkalatzeko; Mikelek jakan muturraldia! Estar de morros.*

⦿ **pikulittara bialdu; haixia hartzena bialdu; Otxandixora pikutara bialdu:** gauza edo pertsonaren bat zakar arbuiatu. *Juatia jakak Alkatiak pikulittara, tabernak 01:30ian itxi; zeiñen buruan sartzen dok hori! Mandar a la mierda; mandar a freír espárragos.*

⦿ **suak eta garrak hartuta egon; txinpartak darixola egon:** oso haserre egon. *San Prudentzioko bide kurutzian bape kulpa barik atzetik jo najuan aurreko autua, eta han urten juan txoferran aldamenekuak suak eta garrak hartuta. Como un(a) energúmeno, -a.*

⦿ **norbaitek bere onetik urten:** pazientzia galdu. *Neure onetik etaratzen naison potrozorri horrek. Perder el temple; perder el aguante.*

⦿ **norbaitek beste bat bere onetik etara:** pazientzia galdu eragin. *Mikel berekoi jartzen danian nere onetik etaratzen nau. Poner del hígado.*



• zopa saldia emon; berotua emon;
gain egurra emon; egurtu: ji-
poia eman norbaiti. Lapurretan ha-
rrapau jittune denda barruan, eta kua-
drilla baten artian emon jotsene zopa

salda edarra. Dar una manta de
hostias; dar una sarta de hos-
tias; darles para el pelo; dar
una paliza.



HORI DOK
SAKU
PATATIA!

HIK DANENDAKO
DAKAK ZERBAIT, ETA
HEUK AJURIA ENEAKO
JAUNA EMOTEN DOK
HORREK
AZAORRIXOKIN

ezaugarri
fisikoak

69

RAZONES

ezaugari fisikoak

• **apatxak:** esku haundiak. *Horrek ez dittuk eskuak, horrek apatxak dittuk.* **Manotas.**

• **atzezabala; atzebikotxa:** ipurdi haundiak dituena. *Atzezabala don, baiña arpegi politta jakan.* **Culón, -a.**

• **azaburua:** buru haundia. *Azaburu gaitanta jakak, baiña lepo gaiñian erabiltzeko bakarrik.* **Cabezón, -a.**

• **azaorrixak:** belarri haundiak. *Horrekin azaorrixokin ez jaok bentiladore faltarik.* **Orejotas; orejón.**

• **begiokerra:** begiak alde ezberdinetara begira dituena. *Heuri begira daguela-kuan, aldemenera begiratzen jon horrek begiokerrorrek.* **Mirar para Tude-la; ojo bizeo.**

• **fiua baiño estuagua izan:** oso pertsona iharra izan. *Eskerrak erropia*



haundixa eruaten daben, bestela, ikusi bez; fiua baiño estuagua don-eta. **Ser un palillo.**

• **gaztaia:** burua. *Harri batekin gaztaian jo ezkerro, lurrera joiak. Melón.*

• **girgilluak euki:** maminak sobran eduki. *Gimnasiora juaten hasi bihar nok honek girgilluok kentzeko, laster jatok udia-eta. Tener michelines.*

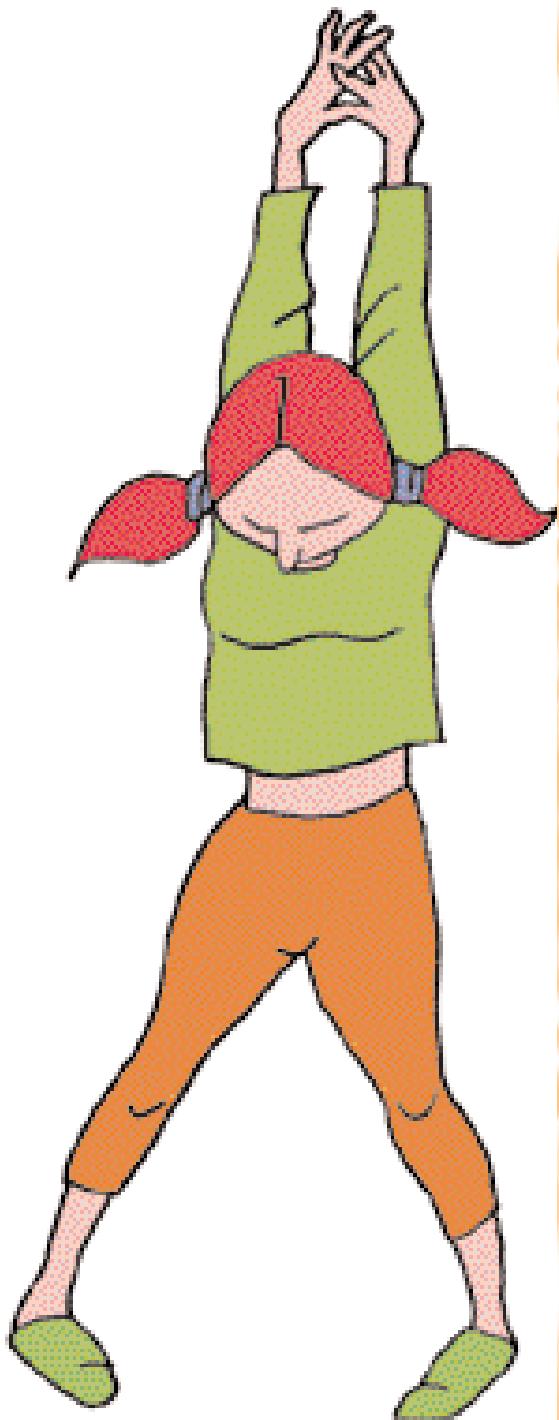
• **hankaokerra:** hankak parentesi forman dituena. *Itxuria, hire onduan dagon hankaokerra zaldi gaiñian ibiltzen gazteik hasi zonan, edo bestela horren koskabilluak astunak dittun. Patizambo.*

• **ipurriigarra:** ipurdi estuko pertsona. *Bata atzebikotxa, bestia ipurriigarra; anaiaik direnik be ez jone emoten. Se-co, -a.*

• **kakua:** sudur okerra. *Horren kakua eta lorito baten pikua antzerakuak. Napia aguileña.*

• **kedarria baiño baltzagua:** larru azala beltzarana izan. *Ordu bete solariunian egin, eta kedarria baiño baltzagua urten juan Mikelek. Más negro que los cojones de un grillo.*

• **porria:** sudur haundia. *Horrek jakak porria! Oiñetakuekin baiño lehen surrakin joko leuke hormia. Tocha; napia grande.*



ezaugarri fisikoak

• **saku patatia:** gizen egon. Negurako preparatzan ala? Saku patata tipua hartzen hasi haiz. **Gordo, -a.**

• **tximak; griñak:** ile luze eta nahasia. Ezer ikusten dok horrekin tximokin? Ipinik zinttaren bat edo zeozer. **Greñas.**

• **txangamehia:** hanka meheak eta luzeak dituen pertsona. Gizurra dirudi, baiña frakak erosteko kriston arazuak eukitzten jittun hain txangamehia izanda. **Patudo, -a.**

• **zilbota:** janarekin eta edanarekin haitzako tripa. Hainbeste garagardo edanda, ez dok harritzekua holako zilbota eukitzia. **Panza; barriga.**

• **ziztriñak:** 1- gorputzkeraz gauza gutxi dena. Ziztrin bat don hori, libra bat pasautxo. **Esmirriado, -a; poca cosa.** 2- geldigorra. Geldik egon hadi, ume ziztriñori! **Culo inquieto, -a.**



ZER GURA
DON?

AHO BIZARRAK
KENTZEKO ONENA
ATZOKOAKIN
JARRAITZIA.

KOKA BAT
IZOTZ
ASKOKIN...

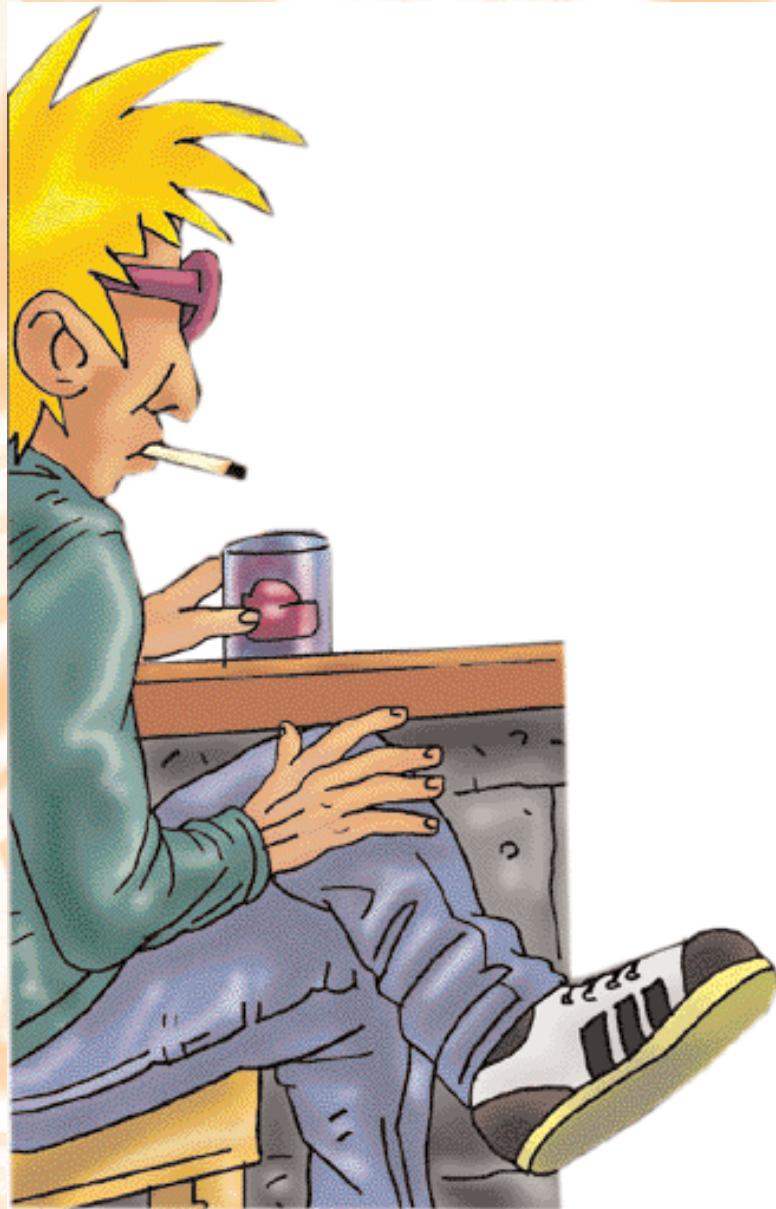
BAI, ZUREZKO
TRAJIA BIZKORRAU
JAZTEKO BAI...

jana eta edana
taberna girokoak

jana eta edana / taberna girokoak

aguado: alkoholik edaten ez duena.

Aguado bihurtu biharko gaittuk hille batzutan; holako martxan ezin juau jarraitu. Abstemio, -a.



aho bizarrak euki; aho zaperua euki:

juerga egin eta biharamunean aho latza eduki. Zer, laranja jaten? Aho bizarrak kentze aldera ala? **Tener lengua de esparto; tener reseco.**

a eruan; lapur bilddurrik

juan: mozkor-mozkor jan. Hamaikak arte txikiteuan ilbora karga ederra eruan jon. do, -a.

ragardo... jana egin:

ragardo edo tokatzen dežari edan. Poton Tabernan dixan ardau jan dezentia egin al aurretik. **Ponerse hasta de vino, cerveza... Posa las orejas de vino,**

...

lia harrapau: erdi mozi-

tu zerbeza eta marijuana haizatekin atxurkilla politta harran. **Pillar el punto.**

npaiak jo: baxkal ordua

ldu. Baba kanpaiak jo juek eta etxe aldera egin biharko juau. **La hora del fafo; la hora de pastar.**

baraua apurtu; baraua hausi:

aurreko egunetik, gutxienez, torren jan ezari amaiera zerbait janda. **Txorixo mutur**

batekin apurtu giñuan baraua goizeko zortziretan. Jamar; comer; llenar la tripa.

• **bisigu begixak:** juerga egin ondoren, bihamarunean geratzen zaizkigun begi gorri eta haundituak. Zer, gaba osuan elektrikia kin sopleatzen ibilli haiz ala? Horrek dittuk bisigu begixak! Ojos de clavo.

• **botia zimurtu:** zahato barruan dagoen dena edan. Ez jok denpora asko egin botia zimurtzen, arrai-xua! Darle culo a la bota.

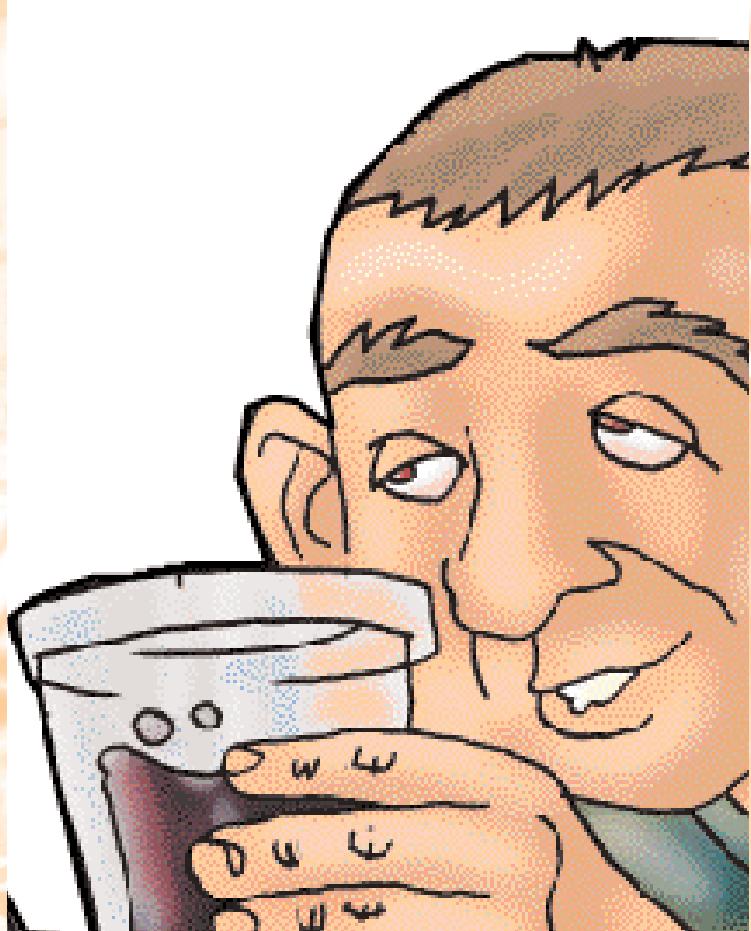
• **burura jo:** alkoholakedo beste gauzaren batek burura igo. Goizeko zortziretan baraurik haizpurutxu bat erre najuan eta aguro jo jostan burura. Subirse a la cabeza.

• **entierro zibilla egin:** asko edan duenari etxeraino lagun egin, bera bakarrik joateko gauza ez delako. Bart harrapau juan harrapatzeko atxarra! Kerten eta guztikua. Azkenian entierro zibilla egin jotsen. Llevar a rastras a casa.

• **entramia euki; sakia euki:** jateko googo haundia eduki. Horrek jakak entramia! Txahal osua jango leuke. Apetito.

• **farola hustu:** botila ardoa hustu. Lehenengo farola hustu juau, bigarrenari be gutxi falta jakok eta holako martxan hirugarrenak perra hots edarra eruan bihar jok. Darle culo a la botella.

• **galduteiro:** gaupasa eginda hurrengo egunian tragoa eskuan duela nora-



jana eta edana / taberna girokoak

ezean dabilena. Makiña bat galduetiro jauan Gaztetxe aurrian goizeko zortziretan. **Gaupasero, -a; desfasado, -a.**

• **haizpurutxua:** marihunarekin edo ha-



txisarekin egindako zigarroa. Hik hire etxian batutako marijuania mundiala jaok; hiru haizpurutxokin edarra atxurkillia harrapau giñuan. **Peta; canuto.**

• **hartxabala:** hatxis zati haundia. Ez Jon merke ipiñi hartxabala, baiña besterik ez jaon. **Placa.**

• **hartxinga zurixa:** kokaina harria deean, eta ez hautsa. Hartxinga zurixa besterik ez jauan, hautsa ikusi be ez. **Roca.**

• **hartxingia:** hatxis zati txikia. Hartxinga dezentzia sartu egixon, jente asko gao-naz-eta. **China.**

• **iruntsi:** jatekoa azkar jan, ia kalte egiteko moduan. Hik jan ez dok jaten, hik iruntsi egitten dok. **Devorar; tragar la comida.**

• **kopaua egin:** zerbait jan. Kopaua egingo jonau? Ordua badon, gaiñera, tripa zorrixak jakazanat. **Jamar algo; jalar.**

• **lafiau; atala harrapau; atxurra harrapau; atxurtu; txilibriskau:** burua garbi ez eduki alkohol larregi edateagatik edo beste zerbaitegatik. —Zer moduz Oñatiko San Migeletan? —Betikua, ligau gutxi eta lafiada edarra harrapau. **Mamarse; colocarse; cocerse.**

• **marijuania:** marihuana belarra. *Hiru marijuana landaristik kriston poltsakadia etara jon Mikelek.* **Marihuana.**

• **mutxikiña:** haizpurutxu baten azkena. *Pasaidak hori mutxikiñori atzazkal gustua hartu baiño lehen.* **Chicharra; pava.**

• **ok egin; ple egin:** jatekoarekin edo edatekoarekin bete. *Ez juat beste garagardorik nahi, ok egin juat.* **Estar hasta las cartolas de comida o bebida; estar hasta las cejas.**

• **surra zurittu:** marra bat sartu. *Edarra illaria jauan komunian sartzeko, surra zuri-zuri maki-llauta urtetzen juan jentiak.* **Meterse una raya; meterse un tiro.**

• **tripa zorrixak euki:** goseak egon, eta horrela egonda tripek ateratzen duten zarata. *Hamaikak aldera tripa zorrixak martxan jartzen dittun.* **Cantar las tripas.**

• **txahala egin:** zerbaitek kalte egin eta sabelean daukaguna ahotik bota. *Badakin, azkenengo traguak kalte egin eta txahala bota najonan etxera erretirau aurretik.* **Echar las pelas; potar.**

• **txikiteua egin:** tabernarik taberna ardauek, zurituak, mostoa... edaten ibili. *Txikiteuan hamar txikito jo eta*



jana eta edana / taberna girokoak

lapur bilddurrik barik joan giñuazen etxera. Privar; potea.

txitiak beste jan: oso gutxi jan. Bardin dok horrekin babak ipiñi, makarroiak edo azia txitiak beste jaten jok-eta.
Comer como un pajarito.

zerria erabilli: jatordu baten asko eta bizkor jan. Ha zuan ha zerria erabilli

Sagardo Egunian plazan! Ordu erdixan dana amaittu zuan; badakik duan danian gauzia... **Ponerse las botas comiendo.**

zurrutian ibilli: tragoak hartzen ibili. Goixaldera arte ibilli giñuazan zurrutian. **Ir de tragos.**



HAINBESTE
TXAPAPER A BOTA
BIHARRA... TXAPELA
EZTALA BAKARRIK
BURUAN IBILTZEKO,
TXIKITO!

amodioa
eta
sexua

amodioa eta sexua

• **adar puntak:** titi puntak. *Bero-bero jartzen naiok horrek adar puntok kami-setan markauta ikustiak.* **Pezones.**

• **afroia:** sexualki erakargarria dena. *Hori don gauzian edarra! Harrapauko baneu afroi hori.* **Sexy.**



• **altan egon:** sexu gogoz egon. *Ikusten dittutene neska danak edarrak jaozak; hau altan egotiau ez dok bape ona.* **Estar cachondo, -a; estar caliente.**

• **apotan egin:** larrutan ordainduta egin. *Apotan habillenian txapela buruan eta... baitta kertenian be.* **Ir de putas.**

• **apotia; apua:** apotan asko egiten duena. *Apote ederra egindaa jaok; soldatua erdixa lagatzen jok narru joten!* **Putero.**

• **arkera egon (e):** emakumezko altan egon. *Argi ibiltzia jaken aldemenian dabizentz mutillak arkera samar najaoneta.* **Estar cachonda; estar caliente.**

• **astarraldixa euki (g):** gizonezko altan egon. *Zer, astarraldixa ala? Torero tipua hartzen dok-eta.* **Estar cachondo; estar caliente.**

• **atze ederrak euki:** ipurdi polita eku. *Atzezabala dala? Zer diñon hik?* *Atziak edarrak jakana horrek!* **Culo macizo.**

• **aurreberua:** sexu kontuan sutsua de-na. *Aurreberua don, baiña ordua danian hoztu be segittuan egitten don.* **Cachondo, -a.**

• **azak emon; kale emon; kulape emon:** norbaitek besteari nahi duena ukatu. *Gaur mutillak "boron-*

date haundiko” jaonaz, azak ugari emoten jittune. Largar; dar calabazas.

• **banderia (e):** ligatzeko neska erraza. *Nahixago neukek gaur gabian neska bandera batekin tope egingo baneu. Chica fácil.*

• **bandera kertena (g):** ligatzeko mutil erraza. *Horixe don zapatu gaba pasatzeko falta jatan bandera kertena. Chico fácil.*

• **barau eta bijilixa:** jarduera gutxi sexu kontuetan. *Garizumia luzia dala? Hau barau eta bijili aldixau ez dok askoz motzaua! No comerse un rosco.*

• **buztana; isipua; txitxarraua:** zakila. *Han jauan isipua etara eta txiza egiñan hormara. Nabo; rabo; cipote.*

• **durdulia izan (e); pospoliña izan (e); neska anpolarixa:** neska pinpirina izan. *Hori dok durdulia, horri! Demasakua jaok! Una tía buena; una tía zata.*

• **errapiak:** titi haundiak. *Ez jakixat mardurrik daken, baiña horrek dittuk errapiak! Perolas; cantinas.*

• **errekaua egin:** emakume edo gizonezko bati berarekin ibiltzea nahi duzula esan. *Denpora asko pasau zuan errekaua egin orduko, baiña azkenian hasi zittuan alkarrekin goxo-goxo. Declararse.*

• **erruberan egin (g); idixana egin (g):** kanpaia jo. *Aspaldixan baraurik najaok, eta erruberan besterik ez juat egitten. Cascarse una paja; hacerse una manola.*

• **frakazalia (e):** gizonezkoen atzetik dabilena. *Horrendako butanerua be balekua don; frakazale edarra don beroi! Calentorra.*

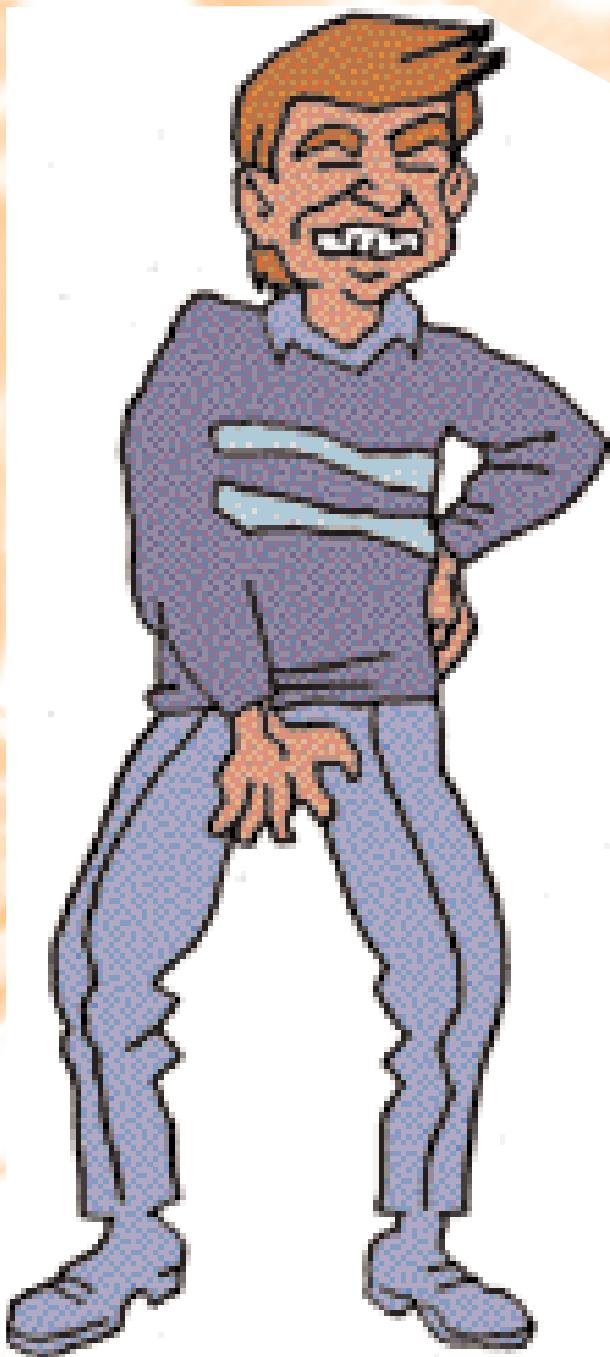
• **gaiñezka egin, hustu (g):** txorros-tadak kanpora irten. *Sartziaz bat egin najuan gaiñezka. Correrse.*

• **gonazalia (g):** andren atzetik dabilena. *Gonazalia neu be banok, baiña hori mandaeulixa baiño txarragua dok, higuingarrix! Calentorro; mujeriego.*

• **idixkua izan:** gizon oso ederra eta erakargarria izan. *Hori don idixkua; Redfor bera be txiki lagatzen jon. Macitorro; cachas; bollo; tíos bueno.*

• **igurtzixak egin; zeozetara aille-gau:** ferekatu, laztandu. *Igurtzi batzuk egiten egon gíñuazan automobilian. Pillar cacho; magrear; sobar.*

• **Jorgek egunonak emon; hamabikak jo:** isipua gogortu. *Gaur goizeko zazpiretan Jorgek egunonak emon jostazak izarapetik. Empalmarse; ponerse dura.*



• **jota jotia (g):** beti larrutan dabilena.

Hor jatok gure jota jotia gaba edarra pasauta. Semental; macho ibérico.

• **joxe-joxepia:** emakume homosexula.

Gizonakin hamar urtian bizi eta gero, konturau zan joxe-joxepia zala. Lesbiana.

• **kartutxua:** tanpaxa. *Tio Ameriketatik etorri jatan, eta kartutxo eta guzti urten jonat kalera. Tampón.*

• **katarra:** neskatan asko egiten dueña. *Neska bat inguruan ikusi orduko, hor dok gure katarra. Ligón.*

• **kertena; langia:** gogortuta da goen isipua. *Atzo pornua ikusten egon giñuazen eta harek morroiak jakan kertena! Rabo duro; pedazo de nabo.*

• **koskabilluak:** barrabilak. *Ura hotza jauan eta koskabilluak nun direnik be ez! Huevos; pelotas.*

• **loran egon (e):** oso ederra edo erakargarria izan emakumea. *Berrogei urte eukiko jittun, baiña bigarren loraldixan jaon. Estar buena una chica.*

• **moko jaten ibilli:** elkar musukatzen ibili. *Hori dok moko jatia, laster pañelua etara biharko juau. Morrear; darse el lote.*

• **(narua) emoten dabena:** emakume beroa. *Zapatuan egon nintzuan berakin, eta ze ondo! Loran jaok, eta emoten dabena dok, gaiñera.* **Echada para adelante.**

• **(narua) eskeiñi:** sexurako gogoa daukagunean norbaiti zerbait esan. *Eskeiñi najotsan, baina azak emon jostasan.* **Querer llevar al huerto.**

• **neskatan egin; mutilletan egin:** ligatu. *Mutrikuko Madalenatan neskatan egittia erraza dala jiñuek.* **Ligar.**

• **odolostia:** biguna dagoen isipua. *Hogeta hamar zerbeza edan ostian, ordua aillegau zanian, odolostia moduan najaikan: haundi-haundixa, bigun-biguna eta bal-baltsa, ezetarako be ez!* **Nabo fláccido.**

• **okilla:** mutiletan asko egiten duena. *Gaur ez jon azarik hartuko gure okillak, ondo preparauta eterri don erropa barrizexin.* **Ligona.**

• **pikua siku euki (e):** hotza izan sexu kontuetan. *Alperrik dok horrekin ibiltzia, burua berotu besterik ez dok egin bihar.* Horren pikua sikua dok. **Ser estrecha; ser fría.**

• **pikua; piku pasia; pottolifa:** alua. *Ha zuan ha pikua eta ez San Migeletakuak!* **La pocha; potorro.**



amodiaa eta sexua

• **poperua; atzelarixa:** Gay. Hori don idiskua hori, baiña ez jakanau zeregiñik; poperua izan. **Maricón.**

• **seitterdietan egon (g):** zakila ez tentetu. *Hau dok jiria! Gaba osua neskak batekin ibilli eta erlojua beti seitterdietan.* **Estrecho; frío.**

• **subiak pikau:** haurdun egon. *Subiak pikauta jaok. Sei hillabetekua bai, gutxienez.* **Estar preñada; estar embarazada.**

• **tio Ameriketatik etorri; Ameriketako tio etorri:** hilekoa etorri. *Bilddurtuta najaon. Oin dala hiru egun zonan etortzeko tio Ameriketatik, eta ez jakinat abioia galdu-edo.* **Venir la berza; bajar la berza.**

• **txapapera bota:** txortan gabiltzanean gainezka egin baino lehen isipua atera. *Txapel barik gabizan eta, azkenian, txapapera bota bihar.* **Dar marcha atrás.**

• **txapela:** preserbatiboa. *Etxetik kanpora txortan egittekan txapela ipiñi!* **Condón.**

• **txipiroia garbittu (e):** emakumezkoak erruberan egin. *Han ibili nintzonan atsaldian txipiroi garbitzen hatzamarrakin, premiñia be bai gero!* **Cascarce una paña.**

• **txorrostadia:** hazia. *Txorrostada-bankuan egon nitzuan martitzenian, eta edarto pagatzen juek.* **Semen.**

• **txortan egin; busti; txakilletan egin; zasta-zasta egin:** larrua jo. *Hanka puntetan be egingo giñuke txortan; ha zuan bero aldixa!* **Chingar; echar un polvo.**

• **txutxua:** pertsona polita eta erakargaria. *Nor zonan hire aurrian eguna?* *Hori don hori txutxua!* **Bollito.**

• **zirrixak egin; jolasian ibilli:** pertsona biren edo gehiagoren artean laztandu, maite egin, ... *Pelikulia ikusten baiño zirrixak egitten pasau giñuan denpora gehixau, alde edarra jaon!* **Hacer mimos; hacer carantoñas.**

• **zupa-zupia egin:** zurrupatu. *Felipe, egidak zupa-zupia politto, politto.* **Hacer una mamada.**



HORI,
IDISKO HORI
AMAMA DOK!

HORREK DAKAN
ABARKETIAKIN
ZEIN EGON ORDU BETE
HORREN ONDUAN?

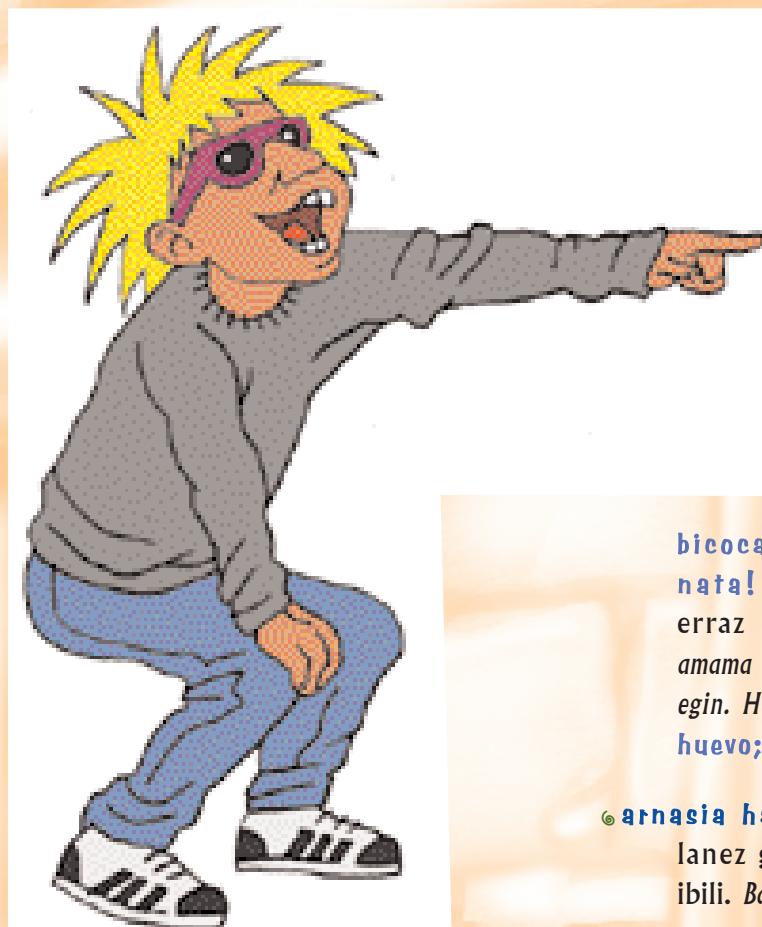
HEURETAKO
OSO-OSUA

bestelakoak

bestelakoak

• **abarketia euki; erretolikia euki:** jardun astuna izan norbaitek. *Ordu erdi baiñoz ez nok egon berakin, baiña horrek jaukak eukitzeko abarketia! Meter la chapa; dar la brasa; meter rollo.*

• **adar soiñua euki; adar soiñuan ibilli; adarra jo:** norbaiti burla egin edo ziria sartu. *Hi, adar soiñua dakak ala? Anboto Gipuzkoan dagoela, adarra jotera beste leku batera! Vacilar; tomar el pelo.*



• **adurra darixola egon:** miresusta begira egon. *Nobixua kriston idiskua dala-eta hor jabin adurra darixola Goretzi. Babeando; cayéndosele la baba.*

• **afan usaiñia; harro usaiñia:** afaneria; harrokeria. *Morora bajatu eta kriston materixala ekarri dok, bale, baiña ez hari etorri afan usaiñekin laster kenduko duazau-eta. Ponerse gallito; farruco, -a.*

• **afana emon:** gehiegizko miresmena eman zerbaiti edo norbaiti. *Hainbesterako ez dok, ez egi-xok holako afanik emon ez dan gauziari. Darle cancha a algo; darle bola a algo; exagerar.*

• **amama euki:** 1- zortea izan. *Amama dakan horrekin mutillorrekin: autua, aberatsa..., penagarrixia garbostu bat falta izana. Tener una bicoca; tener un chollo; ¡qué nata!* 2- gauzaren bat egiteko erraz eduki. *Atezaiñaren aurrian amama euki jon gola sartzeko eta kale egin. Hori don artaburua! Tener a huevo; chupado; tener fácil.*

• **arnasia hartzeko astirik ez euki:** lanez gainezka eta astirik gabe ibili. *Bateko matematikak, besteko hiz-*

kuntzia, firin-faran ibiltzia be gustau eta, azkenian, ez jakat arnasia hartzeko astirik be. **Bizimodu petrala!** Ago-biado, -a, estresado, -a.

• **arrastaria bota:** txiza egin. *Hainbeste edan eta gero, hobe arrastaria botatzia.* Cambiar de agua al canario.

• **barre ustela:** gogo gabeko barrea edo plantekin egiten dena izan. Ez du poztasunik adierazten. *Ez jaukak gauza onik horrek buruan. Begiratu egixok dakan barre ustelari.* Risa de conejo; risa falsa.

• **barriketan jardun:** hitz jario ugaria eta askotan ganora gutxikoa izan. *Arratsalde osuan barriketan jardun giñuan gaztetxian; badakin, porro bat erre, zerbezatxo bat edan...* giro edarra! Estar de palique.

• **begittan hartu; zapua euki:** norbaiti gorrotoa eduki. *Begittan hartu juat zerbitzen egoten dan tipua. Ez juat begi bistan ikusteik be gura!* Coger tirria; coger asco; coger manía.

• **erregaldaria emon; brintzauta egon; zartadia euki; zoro haxia euki:** zorokeriak eta kaskajokeriak egiteko joera izan. Horrek erregaldaria emoten jok, tabernan sartu eta baso apurtzen ekin jotsak. Estar tocado del ala; tener una pedra da curiosa; estar como una regadera.



bestelakoak

• **errentia pagatzera juan; pekotza egin:** kaka egin. *Errentia pagatzera juan bihar juat, honek dittuk tripako miñak.* **Echar el tordo; jinár.**

• **fraille berbetia:** hitz jarioa haundia, baina ezer gutxi esaten duena. *Gaztetxekuok Udaletxera juan gaittuk zerbait konpontzera, hala ta be, fraille*



berbetia besterik ez juau entzun. Palabras huecas.

• **fraketan sartu ezinik ibilli:** pozez zoratzen egon; sarritan harrokeria puntu bat dauka. *Fraketan sartu ezinik jabin disco bat grabatzeko esan dotsenetik.* **Badakin, munduko bateria jotzailerik onena letxe.** **Estar hueco; estar ufano.**

• **gogaittu; gogait erain:** amorrarsi; higuindu. *Eskolako lanak eta dakagun irakasle higuingarrixak gogaittu egitten nabe.* **Poner hasta los huevos; poner hasta las pelotas.**

• **gor haixia euki:** gor pasakorra eduki zerbait entzutea ez denean komeni. *Gor haixia ala? Hik ez dok entzun gura hiretako komenigarrixia ez dana.* **Hacerse el orejas; hacerse el sueco.**

• **gorri egon:** poltsikoan dirurik ez izan. *Ordainduko don heuk tragua, atzo gabian urten egin najonan eta gorri najaon gaur.* **Estar sin pelas; estar sin blancas.**

• **gorringo biko arrautzak euki (g):** persona adoresua, aurkako egoerei aurre egiten diena izan. *Gauzak gaizki urten arren, ez jok horrek atzera egingo: gorringo biko arrautzak jakazak-eta!* **Tener un buen par de cojones; tener los huevos bien**

puestos; ser un echado para adelante.

• **gorrixak ikusi; Elorriko ikusi:** egoera larriak edo arriskutsuak igaro. *Eskalatzera juan eta lurretik hogei metrora sokia apurtu jakuan; gorrixak ikusi giñuazen handik urtezko. Pasarlas putas; pasarlas canutas; pasarlas moradas.*

• **hartzekuekin etorri:** arrazoi gabe arrazoia daukan moduan azaldu. *Ez daukak arrazoirik eta ez hadi nere-gana hartzekuekin etorri! Venir a pedir cuentas.*

• **hilletak jo; koittak kontau:** penak kontatu. *Bizi guztia hilletak joten ibillidon, eta oin autoko karneta etaratzeko zortzi bidar kale egin eta gero, haundi-xauak joten jittun. Contar penas; estar llorando.*

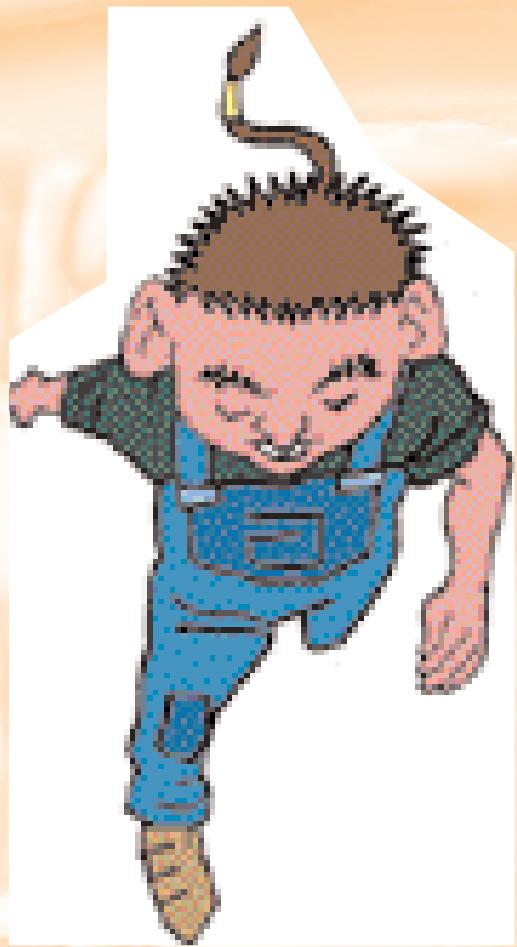
• **irutxur egin; berbatu:** zerbait jokuan egon eta irabazten utzi arrioari. *Ez egik pelotari horren alde jokatu, irutxur egitten jok sarri-eta. Hacer tongo.*

• **jai euki; norbaitenak egin:** ezterako aukerarik ez eduki. *Hau penal-tixau atezañak ez bajok geratzen guriak egin jok, benetan jai jakagu partidua irabazteko. No haber nada que rascar.*

• **jota egon:** fisikoki nekatuta, gorputz txarreko edo moral bajuarekin

egon. Atzo neskiakin apartau nitzuan eta gaur jota najaok, ez jakat barriketarako gogorik. *Estar hecho, -a polvo.*

• **kaka burutik behera egin; txiza belarrira egin:** batek besteari nahi duen guztia egin. *Honek mutiko zapuok adarra jo ez, kaka burutik behera egitten joskune. Reirse a la cara; mofarse.*



bestelakoak



- **kalekumia:** hiri edo herri haundietan jaiotakoa. *Kalekumiak dittun horrek, ez jakiene “pagua” eta “haritz” zein zein dan esaten.* **Urbanita.**
- **kaskamotza:** ilea zerora moztuta ibilten dena; ziutateko tribu bat. *Kaskamotzak izan zittuan morua egurtu ebenak.* **Cabeza rapada; skin.**
- **kasketaldixa emon:** buruan sartutako kapritxo edo bitxikeria bat egiteko bidean jarri. *Kasketaldixa emon eta urtebete jaroia etxian sartuta urten barik.* **Darle el punto; cruzárselas los cables.**
- **keiana egin; ospa egin; hanka jokua etara; hanka jota etara:** alde egin. *Pikoloak atzetik eta keiana egin jok kalian behera.* **Darse el piro; largarse.**
- **kikili usaiña; aker usaiña:** izerdi usaina. *Horrek aurrekuorrek aste bete jaroia dutxau barik.* **Hori dok kikili usaiña!** **Olor a tigre; olor a humanidad.**
- **koplekin etorri; kopletan ibilli:** ipuinekin etorri edo ibili. *Ez hadi koplekin etorri eta serixo ekin aurrian dakanari.* **Venir con chorraditas; venir con tonterías; andar con chorraditas; andar con cuentos.**
- **koskabilluak zimurtu; potruak zimurtu:** egoera larri batean edo

estuasunean atzera egin.
Harro usaiñekin eterri dok, baiña haren morroiak aurrian ikusi orduko, majo zimurtu jakozak koskabilluak. **Acojonarse; achantarse; rajarse; echarse para atrás.**

• **kukua entzun ez; kinkifia iota egon:** hil zorian egon. Ez jakiñat horrek kukurik entzungo daben aurten. **Estar a punto de palmarla; quedarle dos telediarios.**

• **marduria ipiñi:** betegarria jarri gorputzean. *Horren neskiorren gorputza gustau? Dana dok marduria, barren!* **Ponerse silicona.**

• **mormoxetan; mormosifuan ibilli:** norbaiten gainean gaizki esaka ibili bera aurrean ez dagoenean. *Mormoxetan ibiltzia baiño hobe dok gauzak bihar diren lekuan eta danon aurrian esatia.* **Poner a caldo a alguien; chascarrillear.**

• **(norberan) fraketan sartu:** norbait berari ez dagozkion gauzetan sartu. *Hori ez dok hire arduria eta badakik zer egin, heure fraketan sartu.* **No tener vela en este entierro.**



bestelakoak

• **norberanismua:** berekoikeria. *Unibersidadian iñork be ez jittun apuntiak lagatzen; kriston norberanismua jaon.* Egoísmo.

• **onenak emonda egon:** gauza edo pertsona batek sasoia pasatuta eduki. *Mendiko bizikleta ederra izan dok, baña hainbeste kilometro egin eta gero, onenak emonda jaok.* Estar para el arrastre; estar para Tudela.

• **talaixan egon; soman egon:** erne egon. *Talaixan egon biharko gaittun,*

bestela ez jonau txololate berorik jango. Estar al loro; estar atento.

• **tautik be ez jakin; piparrak be ez jakin:** ezer ez jakin. *Hor jabik hori sasiliustrauori dakixen moduan berba egitten, eta tautik be ez jakik.* No tener ni puta idea; no olerlas; no saber nada.

• **zurezko trajia jantzi:** pertsona bat hil. *Zurezko trajia jantzi, eta hankak aurrian direla etara juek.* Palmarla.



69

gaztelania
euskar�

abstemio

A

• **abstemio, -a:** aguado

• **acojonado, -a; miedica:** kakatixa; kakainerua

• **acojonarse; achantarse; rajarse; echarse para atrás:** koskabilluak zimurtu; potruak zimurtu

• **agarrado, -a; tacajo, -a:** sikua; irkiña

• **agobiado, -a, estresado, -a:** amnesia haritzeko astirik ez euki

• **alocado, -a; casquivano, -a:** txatxalia (e); txotxolua (g); txoliña

• **apetito:** entraina euki; sakiña euki

• **asilvestrado, -a; animal; salvaje:** basaganaua; hezibakua

B

• **babeando; cayéndosele la baba:** adurra darixola

• **baboso, -a; jaboso, -a:** adurtxia; koipetsua

• **bala; elemento; bicharraco, -a:** diabrua

• **baldrágas:** itxurabakua; baldarra

• **bobo, -a; zafio, -a:** kokoluua, -ia; leluua, -ia; mokoluua, -ia

• **bocazas; exagerado, -a:** ahoberua; ahozabalua

• **bollito:** txutxua

• **bruja:** sorgiña (e)

• **bruto, -a; bestia; animal:** astokillua (g); astopotrua (g); takarra; saskarra

• **bullas; followero, -a:** drogosua, -ia

C

• **cabeza rapada; skin:** kaskamotza

• **cabezón, -a:** azaburua

• **cabezón, -a; terco, -a:** burugogorra; kasketosua, -ia; tematixa

• **cacanajo, -a:** kakanañua, -ia; nanua, -ia; txatxarra

• **cachondo, -a:** aurreberua

• **calentorra:** frakazalia (e)

• **calentorro; mujeriego:** gonazalia (g)

• **cambiar de agua al canario:** arrastaria bota

• **cantar las tripas:** tripa zorrixak euki

dar una manta de hostias

- **cascarabias:** zazpikixa
- **cascarse una paja:** txipiroia garbittu (e)
- **cascarse una paja; hacerse una manola:** erruberan egin (g); idixana egin (g)
- **charlatana:** txaplaña (e)
- **chica fácil:** banderia (e)
- **chico fácil:** bandera kertena (g)
- **china:** hartzingia
- **chinche; travieso, -a:** belendriña
- **chingar; echar un polvo; comerse una rosca:** txortan egin; busti; txakilletan egin; zesta-zesta egin
- **chivato, -a:** pikuterua, -ia
- **chulapo, -a; ostentoso, -a:** farola; haundigurakua; haundiustekua
- **chuloputa; pedante; vanidoso, -a; presumido, -a:** harrokilla; harroskua; harria; jaikixa
- **chupóptero, -a; buitre; gorrón, -a:** duangua; jan txakurra
- **cicharra; pava:** mutxikiña
- **coger tirria; coger asco; coger manía:** begittan hartu; zapua euki
- **comer como un pajarito:** txitiak beste jan; mizkiña izan
- **como un(a) energúmeno, -a:** suak eta garrik hartuta; txinpartak darixola
- **condón:** txapela
- **contar penas; estar llorando:** hilletak jo; koittak kontau
- **correrse:** gaiñezka egin, hustu (g)
- **crio, -a, niñato, -a:** kakamutikua; kakaneskatillia; kakamuria
- **culo inquieto, -a:** ziztiriña
- **culo macizo:** atze ederrak euki
- **culo mal asiento; culo inquieto, -a:** ipurloki; kakapirrixka
- **culón, -a:** atzezabalua; atzebikotxa

D

- **dar marcha atrás:** txapapera bota
- **dar un tortazo:** matrillekua emon
- **dar una leche; dar una galleta; dar un cachete:** belarrezkiñakua emon; belarrondokua emon
- **dar una manta de hostias; dar una sarta de hostias; darles para el pelo; dar una paliza:** zopa saldia

darle cancha a algo

emon; berotua emon; gain egurra emon; egurtu

● **darle cancha a algo; darle bola a algo; exagerar:** afana emon

● **darle culo a la bota:** botia zimurtu

● **darle culo a la botella:** farola hustu

● **darle el punto; cruzársele los cables:** kasketaldixa emon

● **darle una patada en la punta de la cañaleta:** ipur txuntxurrian ostikadia jo

● **darse el piro; largarse:** keiana egin; ospa egin; hanka jokua etara; hanka jofia etara

● **declararse:** errekaua egin

● **descuidado, -a; irresponsable:** ardura-bakua

● **desgarbado, -a; dejado, -a:** jareña; fardela; narrasa; arlotia

● **desgarbado, -a; torpón, -a:** gangaillua; kankailua

● **desvergonzado, -a; jeta:** lotsabakua

● **devorar; tragar la comida:** iruntsi

● **dudoso, -a; sospechoso, -a:** halamoduzkua; bádæzþðakua; zelabaittekua

E

● **echada para adelante: (narrua)** emoten dabena

● **echar el tordo; jifar:** errentia pagatzera juan; pekotza egin

● **echar las pelas; potar:** txahala egin

● **egoísmo:** norberanismua

● **empalagoso, -a:** melengia

● **empalmarse; ponerse dura:** Jorgek egunonak emon; hamabixak jo

● **enchufado, -a:** santiuarria

● **envejecer antes de tiempo:** aguretu (g); txotxatu

● **estirriado, -a; poca cosa:** ziztiña

● **estar a punto de palmarla; quedarle dos telediarios:** kukua entzun ez; kinikiña iota egon

● **estar al loro; estar atento:** talaixan egon; soman egon

● **estar cachonda; estar caliente:** arkera egon (e)

● **estar cachondo, -a; estar caliente:** altan egon; astarraldixa euki (g)

gruñón

- ➊ **estar de bronca; armar follón:** demandan egin; sesiñuan ibilli
- ➋ **estar de mala leche:** erretxinduta egon;
- piñaporta egon
- ➋ **estar de morros:** muturraldia euki
- ➋ **estar de palique:** barriketan jardun
- ➋ **estar guapa una chica:** loran egon (e)
- ➋ **estar hasta las cartolas de comida o bebida; estar hasta las cejas:** ok egin; ple egin
- ➋ **estar hecho, -a polvo:** iota egon
- ➋ **estar hueco; estar ufano:** fraketan sartu eziñik ibilli
- ➋ **estar para el arrastre; estar para Tudela:** onenak emonda egon
- ➋ **estar preñada; estar embarazada:** subiak pikau
- ➋ **estar rebotado, -a; estar borde y mosqueado, -a:** gozua egon
- ➋ **estar sin pelas; estar sin blanca:** gorti egon
- ➋ **estar tocado del ala; tener una pedrada curiosa; estar como una regadera:** erekaldaria emon; bintzauña egon; zartadia euki; zoro haixia euki
- ➋ **estrecho; frío:** seitterdien egon (g)

F

- ➋ **falso, -a; desgraciado, -a:** lupua; mala-partaua
- ➋ **falso, -a; hipócrita:** aldebikua
- ➋ **fastidioso, -a; molesto, -a:** afanosua, -ia
- ➋ **feliciano, -a; panchorro,-a:** dantsua, -ia
- ➋ **fresca; descarada:** bargaztia (e); bargaztonia (e)

G

- ➋ **gaupasero, -a; desfasado, -a:** galdueteiro
- ➋ **golfo, -a:** kale txakurra
- ➋ **goloso, -a, glotón, -a:** letxarterua, -ia
- ➋ **gordo, -a:** saku patatia
- ➋ **greñas:** tximak; griñak
- ➋ **gruñón; cascarrabias; irritable:** erria; ipurterria; erretxina

hacer mimos

H

➊ **hacer mimos; hacer carantoñas:** ziri-xak egin; jolasian ibilli

➋ **hacer tongo:** irutxur egin; berbatu

➌ **hacer una mamada:** zupa-zupia egin

➍ **hacerse el orejas; hacerse el sueco:** gor haixia euki

➎ **huevón; cojonazos:** gibelaudixa; potroaudixa (g); zarrapela

➏ **huevos; pelotas:** koskabilluak

I

➊ **inapetente; mico, -a:** mizkiña

➋ **inflar los huevos; poner hasta el moño; cabrear:** ernegau eragin

➌ **insustancial:** txepela; memelua, -ia; ganotabakua

➍ **inútil; torpe; desmañado:** moldakatxa; aldreibesa

➎ **ir de putas:** apotan egin

➏ **ir de tragos:** zurruñan ibilli

➊ **ir doblado, -a:** albora kargia eruan; lapur bildurrik barik juan

J

➊ **jamar algo; jalar:** kopaua egin

➋ **jamar; comer; llenar la tripa:** baraua apurtu; baraua hausí

➌ **jeta; descarado, -a:** barandia; narru sendua

L

➊ **la hora del fafo:** baba kanpaiak jo

➋ **la pocha; potorro:** pikuña; piku pasia; pottolin a

➌ **lameculos; pelotillero, -a:** ipurgarbitzai-ilia; papeljalia

➍ **largar; dar calabazas:** azak emon; kale emon; kulape emon

➎ **lendo, -a; inocente:** artoberua (g); babaloria (e); koittadua, -ia

➏ **lesbiiana:** joxe-joxepia

➐ **liante; salsero, -a:** bantz nahastailia

mosca cojonera

- **ligar:** neskaten egin; mutilletan egin
- **ligero, -a de cascotes; descuidado, -a:** txotiburuña; kaškariña; kaškajua, -ia; buruamriña
- **ligón:** katarra
- **ligona:** okilla
- **llevar a rastras a casa:** entierro zibilla egin
- **llorón, -a; llorica:** maiñosua, -ia; negartixa; mikua, -ia
- **loro; kotorra:** berbalapikua; kardantxillua
- **mangui; chorizo; ladronzuelo, -a; letxarterua, -ia**
- **manotas:** aþaþak
- **maricón:** poþerua; atzelarixa
- **marihuana:** marijuania
- **más negro que los cojones de un grito;** kedarría baiño baltzagua
- **melón:** gaztaja
- **meter la chapa; dar la brasa; meter rollo:** abarketia euki; erretolikia euki
- **meterse una raya; meterse un tiro:** surra zuritu.
- **mimado, -a; enfadado, -a:** amazuluua
- **mirar para Tudela; ojo biceo:** begiokerra
- **montar la bronca; montar un pollo; decir las de Dios:** kristonak esan; beriak eta bi esan
- **morrear; darse el lote:** moko jaten ibilli
- **mosca cojonera; ladilla; plasta; pesado, -a; asqueroso, -a; pelma:** gogaikarrika; higuingartixa; arrabixagartixa; amortagartixa; potrozorrikha

M

- **macizorro; cachas; bollo; tío bueno:** idixkua izan
- **malhablado, -a:** ahogajitzua; ahozatarra
- **mamarse; colocarse; cocerse:** lafiau; aþala harrapau; aþxurra harrapau; aþxurru; txilibriskau
- **mandar a la mierda; mandar a freír espárragos:** pikulittara bialdu; hajxia hartzera bialdu; Otxandixora pikutara bialdu
- **mandona:** marimaiastria (e); marisarjentua (e)

nabo

N

- **nabo; rabo; cipote:** buztana; isipua; txitxamua
- **nabo flácido:** odolostia
- **napia aguileña:** kakua
- **no comerse un rosco:** barau eta bijilixia
- **no haber nada que rascar:** jai euki; norbaitenak egin
- **no tener ni puta idea; no olerlas; no saber nada:** tautik be ez jakin; piparrak be ez jakin
- **no tener vela en este entierro:** (norberan) fraketen sartu

O

- **oir las de Dios:** Kristonak entzun; beriak eta bi entzun
- **ojos de clavo:** bisigu begixak
- **olor a tigre; olor a humanidad:** kikili usaiñia; aker usaiñia
- **orejotas; orejón:** azaorrrixak

P

- **palabras huecas:** fraille berbetia
- **palmarla:** zurezko trajia jantzi
- **panza; barriga:** zilbota
- **pasarlas putas; pasarlas canutas; pasarlas moradas:** gorriak ikusi; Elortixo ikusi
- **patizambo:** hankaokerra
- **patudo, -a:** txangamehia
- **perder el temple; perder el aguante; poner del hígado norbaitek:** bere onetik urten; batek beste bat bere onetik etara
- **perolas; cantinas:** errapiak
- **pesetas; codicioso, -a; egoísta:** gosia
- **peña; canuto:** haizpurutxua
- **pezones:** adar puntak
- **pillar cacho; magrear; sobar:** igurtzixak egin; zeozetara ailegau
- **pillar el punto:** atxurkillia harrapau
- **pingo; pendón; golfanta:** fandangja (e); flamenkia (e); freskatxonia (e)

ser un palillo

• **pirona; cotilla:** aitubatzailia

• **placa:** hartxabala

• **plasta; caparra; coñazo; plomo; palizas:** erlamiñua; mandauleixa

• **poner a caldo a alguien; chascarrilloar:** mormoxetan; mormosiñuan ibilli

• **poner hasta los huevos; poner hasta las pelotas:** gogaittu; gogait erain

• **ponerse gallito; farruco, -a:** afan usaiña; harro usaiña

• **ponerse hasta el culo de vino, cerveza... Ponerse hasta las orejas de vino, cerveza...:** ardau, garagardo... jana egin

• **ponerse las botas comiendo:** zerria erabilli

• **ponerse silicona:** marduria ipiñi

• **privar; potear:** txikiteua egin

• **pura fachada:** kanpolarrosoia

• **putero:** apotia; apua

Q

• **querer llevar al huerto: (narua) eskeiñi**

R

• **rabo duro; pedazo de nabo:** kertena; langia

• **reirse a la cara; mofarse:** kaka burutik behera egin; txiza belartira egin

• **revoltosa:** marimatrakia (e); matrakia (e); marixanteria (e)

• **ricachuelo, -a:** aberaskillua, -ia

• **risa de conejo; risa falsa:** barre ustela

• **roca:** hartxinga zurixa

S

• **sabiñondo, -a; pedante; listillo:** sasiletrua

• **sangre de nabo; parado, -a:** belunabua; odolbakua

• **seco, -a:** ipurigarra

• **semen:** txorrostadia

• **semental; macho ibérico:** iota jotia (g)

• **ser estrecha; ser fría:** pikua siku euki (e)

• **ser un palillo:** fiua baiño estuaguia izan

sexy

❷ **sexy:** afroia

❷ **sibarita:** ahofinā

❷ **subirse a la cabeza:** burura jo

T

❷ **tampón:** kartufxua

❷ **tener a huevo; chupado; tener fácil:** amama euki

❷ **tener careto de cabreado, -a; tener careto de mosqueado, -a:** Anboto txapela-kin egon; betoskua euki

❷ **tener lengua de esparto; tener reseco:** aho bizarrak euki; aho zaperua euki

❷ **tener michelines:** gurgilluak euki

❷ **tener un buen par de cojones; tener los huevos bien puestos; ser un echado para adelante:** gorringo biko arrautzak euki (g)

❷ **tener una bicoca; tener un chollo; ¡qué nata!:** amama euki

❷ **tocha; napia grande:** porria

❷ **torpe; tonto, -a; necio, -a:** artaburua (g); artamalutia (g); astakertena (g); astapis-tolia (g); kaikua; mozolua, -ia; tontolapi-kua; txorimalua

❷ **tosca; seria:** mostrongonia (e)

❷ **trolero; bolero; mentiroso:** gizurterua, -ia; gizurrixka

U

❷ **un puta; ruin; mezquino, -a:** doillorra

❷ **una tía buena; una tiaza:** durdulia izan (e); pospoliña izan (e); neaska anpolariña

❷ **urbanita:** kalekumia

V

❷ **vacilar; tomar el pelo:** adar soiñua euki; adar soiñuan ibilli; adarra jo

❷ **vacilón, -a:** adarjoteillia; adarra joteko makinia.

❷ **vago, -a; vagoneta:** zurixa; blanco España

❷ **veleta:** haixia; haizetsua; aldixa

❷ **venir a pedir cuentas:** hartzuekin etori

❷ **venir con chorradás; venir con tonterías; andar con chorradás; andar con cuentos:** koplekin etori; kopletan ibilli

zorro

• **venir la berza; bajar la berza:** tío Ameriketatik etorri; Ameriketako tío etorri

• **vivaracho, -a:** bizitzuria; friztixia; azerixa

Z

• **zorro; bicho, -a; canalla:** arraiña; ganaua

Badihardugu Euskera Alkartia 2000. urteko udazkenian jaixo zan. Taldiaren helburua, Deba Ibar osoko euskaltzaliak batu eta gure herrixtako hizkerak ikertu eta bultzatzia da. Gaur egun euskeriak daukan egoeria ikusitta, herri hizkerak aztertu eta prestijiatzeko biarra daguala uste dogu, beti be euskera estandarrak beran lekua bihar dabela jakinda. Konplejuak baztartu eta euskalkixandako lekutxo bat eskatzeko asmuakin batu gara eskualdeko 17 herrixtako partaidiak (Mutriku, Deba, Mendaro, Elgoibar, Mallabia, Ermua, Eibar, Soraluze, Elgeta, Bergara, Antzuola, Oñati, Arrasate, Aretxabaleta, Eskoriatza, Gatzaga eta Aramaioko lagunak): idazle eta kazetarixak, itzultzaile eta filologuak, administraziñoko langile eta irakasliak... danok gure berbetak jaso eta indartzeko gogoz beteta. Candido Izagirre eta Toribio Etxebarria aitzindari izan ziran gure eskualdeko euskeriaren doinu eta kolore bereizgarrixak jasotzeko orduan; guri egokittu jaku eurak orain dala 40 urte hasittako bidia jarraitza, eta politto-politto bada be, Badihardugu.

